

Samenwerkingsverband
plattelandsgemeenten

Evaluatie strategische visie

2019-2022

Inhoud

Aanleiding.....	3
1. Bereikte resultaten in de afgelopen bestuursperiode	3
2. Evaluatie	6
Visie	6
Programmaliijn Leefbaar platteland	6
Samenspel met de stad→ Duurzaam platteland.....	7
Sociaal platteland.....	8
Maatwerk platteland.....	9
DB projecten	10
3. Advies	12
Bijlage 1: Het netwerk P10	13
Bijlage 2: kaartje met P10 gemeenten	15

Evaluatie strategische visie 2019 -2022

Aanleiding

P10 is het samenwerkingsverband van grote plattelandsgemeenten dat zich richt op kennisdeling en lobby. De P10 werkt met een strategische agenda voor een periode van vier jaar.

In 2022 zijn er gemeenteraadsverkiezingen en daarna wordt het DB gekozen door het AB dat bestaat uit bestuurders uit alle deelnemende gemeenten. Na installatie van het DB zal de koers voor de volgende vier jaar worden uitgezet en de strategische visie herijkt worden.

In deze notitie worden eerst een aantal resultaten van de afgelopen vier jaar aangegeven.

Vervolgens wordt de strategische visie 2019-2022 besproken: wat stond er in, waar staan we nu en wat zijn aandachtspunten voor de toekomst, met als doel het nieuwe bestuur bouwstenen voor de periode 2022-2026 mee te geven. In de bijlage is aangegeven hoe er gewerkt wordt.

1. Bereikte resultaten in de afgelopen bestuursperiode

De afgelopen periode is het platteland nadrukkelijk in beeld geweest. We maken hier een selectie uit de bereikte resultaten.

1. Agenda Platteland

Voor de kabinetsformatie is er een Agenda Platteland opgesteld waarin we tien concrete punten aangeven die opgepakt moeten worden in het belang van heel Nederland: platteland én stad. Deze Agenda hebben we aangeboden aan de formateur en aan alle Kamerleden. De Agenda brengen we breed onder de aandacht bij alle organisaties en partijen die met ons samen willen werken aan een robuust platteland met vitale dorpen. Veel organisaties zijn bereid om de mouwen op te stropen voor de tien agendapunten met thema's als bereikbaarheid, werken, toerisme, zorg, wonen, energie en warmtetransitie. En er komen steeds meer partijen bij.

2. Financiële positie plattelandsgemeenten

Om het platteland vitaal te houden zijn er voldoende middelen nodig. Bovendien willen we voorkomen dat er doorgaande focus is op de steden en versterking van de Randstad. Het uitstel waartoe de minister van BZK in 2020 besloot, bood mogelijkheden voor het platteland om in het proces van herverdeling beter in beeld te komen. Dat geldt niet alleen voor de P10-gemeenten maar voor het gehele platteland. En daarom liet de P10 een massief geluid van het hele platteland horen. We konden een omvangrijke en krachtige lobby voeren door adhesiebetuigingen van plattelandsgemeenten die geen lid zijn van de P10. Naast onze 29 leden sloten 60 andere gemeenten zich bij ons aan door middel van adhesiebetuigingen.

Samen met de G4, G40 en M50 stelden we de resolutie 'Eerlijke financiële verhoudingen' op voor de ledenvergadering van de VNG van 25 september 2020. De motie werd aangenomen met honderd procent van de stemmen. Kort samengevat wordt aangegeven dat er in de financiële verhouding tussen Rijk en gemeenten structureel iets mis is. Duidelijk is dat het gemeentefonds niet alleen herverdeeld moet worden maar ook groter om alle taken goed uit te kunnen voeren.

Het eerste voorstel voor de herverdeling liet een focus op het versterken van de Randstad zien. Na meerdere reacties - onder andere van de P10 - is het ministerie begin februari 2021 met een tweede herverdelingsvoorstel gekomen die nog veel onduidelijkheden bevatte. Dit vond ook de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). Naar aanleiding van deze reactie kwam Binnenlandse Zaken met een aangepast voorstel. De P10 heeft diverse keren, onder leiding van Harry Scholten, laten weten dat er zonder verruiming van het gemeentefonds geen invoering van een nieuw verdeelmodel mogelijk is. Met dit standpunt sluiten we aan bij dat

van de VNG. Gemeenten moeten zich niet tegen elkaar laten uitspelen. Daarvoor hebben we allemaal veel te weinig financiële armslag. Bovendien kunnen gemeenten geen nieuwe taken uitvoeren, zonder extra geld. Oftewel: geen taken zonder knaken.

3. Onderzoek leefbaarheidsinitiatieven

De P10 heeft in 2018 de Universiteit van Wageningen gevraagd om te onderzoeken hoe het komt dat de bewoners op het platteland als vanzelf de handen uit de mouwen steken voor hun eigen dorp en leefomgeving. Onderzoekers hebben zich in de dorpsgemeenschappen van P10 plattelandsgemeenten gemengd om te achterhalen wat inwoners organiseren om de leefbaarheid te behouden en versterken, waarom en met wie ze dit doen. Dit onderzoek heeft een schat aan inzicht en informatie opgeleverd. Er blijkt onder andere dat dorpen heel goed in staat zijn om grote projecten aan te pakken die bijvoorbeeld een invulling geven aan de verduurzaming van ons land. Ze zijn in staat om daar een actieve rol in op te pakken.

4. Novi

De P10 heeft in de voorbereidende fase, om te komen tot de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), meegedacht over de verschillende thema's die voor de toekomst van het platteland van groot belang zijn. Haar reactie heeft de P10 aan het Rijk aangeboden. Daarin stelt de P10 onder meer dat stad en platteland elkaar nodig hebben. Tevens vinden we dat beleid nodig is om bedrijvigheid op het platteland te stimuleren.

5. Energietransitie

Tijdens de Proeverij voor leden van de Eerste en Tweede kamer in Den Haag vroeg Paul Sanders aan de Kamerleden om belemmeringen weg te nemen waardoor kleinschalige initiatieven voor de opwekking van energie mogelijk worden. Want lokale initiatieven van gemeenschappen of lokale ondernemers zijn belangrijk om draagvlak te creëren voor de energietransitie.

Samen met Platform31, het Ministerie van BZK en de G40 werken we aan het project 'Verbinding tussen platteland en stad: energietransitie'. Het doel van het project is om inzichtelijk te maken op welke manier duurzame energie-initiatieven op het platteland bij kunnen dragen aan de verbinding tussen stad en platteland. Er is een werkgroep gevormd om de kennis te bundelen die binnen de P10 aanwezig is op het gebied van duurzame energie.

6. Digitalisering

Een goede internet aansluiting zien wij als een basisvoorziening. Daar waar mogelijk wordt dit door Theo Meskers onder de aandacht gebracht en is het als agendapunt opgenomen in de Agenda Platteland. Ook is de P10 actief binnen diverse werkgroepen van het ministerie van EZK met betrekking tot de ontwikkelingen rondom 5G (voorbeeldnota antennebeleid/leidraad small cells).

7. Thuisnabij onderwijs

Leerlingen in dunbevolkte en dichtbevolkte gebieden moeten gelijke kansen hebben, vindt de P10. In 2019 stuurde Jack Werkman namens de P10 een brief naar de Vaste Kamercommissie om niet alleen Randstedelijk te denken maar juist aandacht te hebben voor de periferie, de thuisnabijheid van onderwijs en de positie van de laatste school (voortgezet onderwijs). Uiteindelijk is de bekostigingssystematiek zodanig aangepast dat de positie van de 'laatste school' geborgd wordt.

8. Propositie Sociaal domein

De problemen op het terrein van WMO en jeugdzorg zijn binnen de P10 niet anders dan in andere gemeenten. Omdat de tekorten ook in de P10 op het terrein van de jeugdzorg groot zijn, steunt de P10 de VNG actief (door media-aandacht) voor structureel meer geld voor jeugdhulp. Inmiddels heeft het rijk in ieder geval voor 2021 de benodigde middelen toegezegd. Inzet is dit structureel te maken.

Ook heeft de P10 meegewerkt aan de propositie "De winst van het sociaal domein". In deze propositie vragen de gemeenten aandacht van het rijk voor 3 opgaven: het herstellen van

bestaanszekerheid, het vergroten van kansengelijkheid en het makkelijker maken van gezond leven. Het zijn grote opgaven die sterk met elkaar samenhangen en daarom een langjarige en niet vrijblijvende samenwerking van de overheid en alle maatschappelijke partners in en rondom het sociaal domein vragen.

9. Greendeal Autodelen

Op 18 december 2019 sloot de P10 zich aan bij de Green Deal Autodelen II. Deze deal is een samenwerking van publieke en private organisaties en heeft als doel het delen van een auto te versnellen. Dit sluit aan bij de P10- thema's duurzaamheid en bevorderen van alternatieven op het terrein van mobiliteit. Door deel te nemen heeft de P10 directe toegang tot relevante kennis en ervaring op het gebied van autodelen. Bovendien geeft het de P10 de mogelijkheid om knelpunten in wet- en regelgeving aan te kaarten. Als lid van het Dagelijks Bestuur tekende Theo Meskers de Green Deal namens de P10. Concreet betekent dit dat er in verschillende samenstellingen gewerkt wordt aan het bevorderen van autodelen aan de hand van negen thema's.

10. Financiële tegemoetkoming voor buurt- en dorpshuizen

De P10 steunde de actie van LVKK (Landelijke Vereniging van Kleine Kernen) waarmee zij in het voorjaar aandacht vroeg voor de financiële situatie van de dorpshuizen; belangrijke plekken voor ontmoeting en verbinding op het platteland. De dorpshuizen kwamen tijdens de eerste intelligente lockdown in het voorjaar van 2020 onder druk omdat zij hun deuren moesten sluiten. De lobby was succesvol want op 12 juni besloot het Rijk dat ook buurten dorpshuizen in aanmerking kwamen voor een tegemoetkoming in de kosten (de zogenaamde TOGS-regeling).

11. P10 Europa agenda

De VNG stelt jaarlijks een Europese Agenda op waarin de belangrijkste Europese onderwerpen voor gemeenten zijn opgenomen. Bij de opstelling van de agenda worden de thema's van de VNG verbonden met de onderwerpen van het werkprogramma van de Europese Commissie en de werkprogramma's van het Congres van Lokale en Regionale Overheden voor 2021. In de nieuwe strategische visie Europa van de VNG heeft de P10 een duidelijke plek gekregen.

2. Evaluatie

In de volgende paragrafen geven we per programmalijn aan:

- Wat staat er in de strategische visie 2019-2022
- Waar staan we nu
- Blik op de toekomst

Alvorens dat te doen gaan we in op de visie van de P10.

Visie

Wat staat er in de strategische visie

Een leefbaar en aantrekkelijk platteland, dat in samenspel met de stad ruimte biedt voor oplossingen.

Waar staan we nu

Het platteland is krachtig, prachtig, nodig en kwetsbaar. Daarom hebben we een Agenda Platteland opgesteld om aandacht te vragen voor een robuust platteland met vitale dorpen. Omdat we zien dat Nederland voor grote opgaven staat. Oplossingen zijn op en met het platteland te vinden. Ze zitten in onze ruimte, in onze organisatiekracht én die van onze gemeenschappen.

Blik op de toekomst

In de te actualiseren strategische visie benadrukken dat:

- Het platteland ruimte biedt maar dat de verschillende opgaven in onderlinge samenhang beschouwd moeten worden. Kiezen voor een integrale benadering, waarin we gaan voor kwaliteit, lange termijn en circulaire economie, op basis van gelijkheid met onze partners en met ruimte voor de kracht van de plattelandsgemeenschappen. Én in balans met de kwaliteiten van het landschap.
- Een effectieve aanpak alleen gerealiseerd kan worden als één overheid met maatschappelijke organisaties en bedrijven
- Vaak een regionale aanpak nodig is met goed samenspel tussen platteland en stad

Programmalijn Leefbaar platteland

De ruimte van het platteland is een kwaliteit die we beter willen benutten door bijvoorbeeld ecologische of economische ontwikkelingen die elders niet passen op daarvoor geschikte locaties mogelijk te maken. Om goed te wonen, werken en recreëren in gemeenten met relatief weinig inwoners en een grote oppervlakte is het nodig dat het platteland een aantrekkelijke regio blijft voor inwoners, bedrijven en toeristen. Bereikbaarheid van voorzieningen en bedrijven –zowel fysiek als digitaal- is essentieel.

Wat staat er in de strategische visie

- Bewust benutten van de ruimtelijke mogelijkheden zonder afbreuk te doen aan de landschappelijke kwaliteiten.
- Meer ruimte voor experimenten op het gebied van mobiliteitsvraagstukken (smart mobility, openbaar vervoer, leerlingenvervoer, Wmo-vervoer, etc.), die zorgen voor optimale fysieke bereikbaarheid tegen acceptabele kosten; in 2020 behoren de P10-gemeenten tot het gebied met 98% dekking voor mobiele telefonie en breedband internet (2020: 30 Mbit/s, 2025: 100 Mbit/s).
- Meer ruimte voor experimenten op het gebied van domotica en innovatieve

- digitale dienstverlening.
- Zo veel mogelijk slimme combinaties maken van diensten en mobiliteitsconcepten (bijvoorbeeld snelfietswegen, pickup points en logistieke oplossingen voor de stad) en bereikbaarheid van zorgvoorzieningen (zowel sociaal als economisch belang).

Waar staan we nu

De ambities blijven overeind. Vanuit de Agenda Platteland zijn die aangevuld/versterkt met:

- Landelijke toeristische gebiedsmarketingcampagne voor het Nederlandse platteland.
- Subregionaal arbeidsmarktbeleid om jeugd en jonge professionals te interesseren voor carrières op het platteland.
- Investeren in bedrijventerreinen op het platteland met een goede landschappelijke inpassing, ontsluiting en voorzieningen.
- Landelijke souplesse en ondersteuning voor combivervoer goederen en personen.
- Visie ontwikkelen op de agrarische sector.

Blik op de toekomst

Meer samenhang aanbrengen in én actualisatie van het programma leefbaarheid.

- Thema economie: lobby op ruimte en geld voor bedrijventerreinen en lobby voor subregionaal arbeidsmarktbeleid. Kennisdeling op beide onderdelen. De inzet op deze onderdelen moet grotendeels nog gestart worden. Deelname aan werkgroep economisch herstellfonds van de SER (is geregeld).
- Thema Mobiliteit: lobby op versoepeling van de regels, kennisdeling.
- Digitalisering: vinger aan de pols m.b.t. motie herstelplan voor aansluiting witte gebieden.
Kennisdeling beperkt: alleen nieuws uitwisselen.
- Agrarische sector: koppelen aan Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, inzet op kennisdeling en lobby.
- Toerisme: lobby op het van de grond krijgen van campagne, kennisdeling.
(de werkgroep toerisme moet nog starten)

Het thema ruimte is overkoepelend waarbij we de verschillende opgaven in onderlinge samenhang beschouwen: een integrale benadering, waarin we gaan voor kwaliteit, lange termijn en circulaire economie, op basis van gelijkheid met onze partners en met ruimte voor de kracht van de plattelandsgemeenschappen.

De 'strijd om de ruimte' zal in de komende bestuursperiode een grote rol spelen.

Samenspel met de stad → Duurzaam platteland

In de strategische visie 2019-2023 is de programmalijn Samenspel met de stad opgenomen vanuit de notie dat platteland en stad elkaar op vele gebieden aanvullen. Inzet was gelijkwaardigheid van platteland en stad. Het platteland biedt oplossingen voor klimaatvraagstukken en de energietransitie maar kent ook specifieke aandachtspunten.

Wat staat er in de strategische visie

- Een dialoog met stedelijke gemeenten, met oog voor de wederzijdse belangen, over de wisselwerking tussen stad en platteland (bijvoorbeeld op het gebied van energietransitie en energie en voedsel).
- Een substantiële bijdrage leveren aan rijkstaken, zoals de nieuwe Klimaatwet.

Waar staan we nu

De samenwerking met de stad loopt eigenlijk als een rode draad door alle programmalijnen heen. Feitelijk gaat het in deze programmalijn specifiek om duurzaamheid. In de Agenda Platteland hebben we deze programmalijn daarom ook duurzaam platteland genoemd.

Vanuit de Agenda Platteland zijn de ambities versterkt door ze als volgt te formuleren:

- Financieringsinstrument warmtetransitie voor verduurzaming particulier woningbezit op platteland en in lintbebouwingen.

- Energiecoöperaties beter positioneren, beperkende regelgeving wegnemen en voorkomen dat marktpartijen voorrang krijgen.
- Ruimte voor de kracht van lokale gemeenschappen en krachtige agrarische bedrijven bij de aanpak van klimaatadaptatie en water.

Blik op de toekomst

Programmalijn vervangen door duurzaam platteland.

Energietransitie en klimaatadaptatie zijn de komende jaren grote thema's. Als platteland kunnen we hier een bijdrage aan leveren.

Inzet op:

- Warmte transitie: kennisdeling en lobby op instrumenten
- Energie coöperaties: lobby op instrumenten
- Klimaatadaptatie en water: vooral kennisdeling waaruit mogelijk lobby voortkomt
- Asbest: volgen ontwikkelingen bij rijk en indien noodzakelijk lobby (asbest is in verschillende P10 gemeenten een significant probleem)

Sociaal platteland

Lange afstanden, dubbele vergrijzing en de veranderende bevolkingssamenstelling hebben invloed op de woonbehoefte en de toegang tot zorg. De P10 maakt zich sterk voor de toegang tot zorg en een goede match tussen vraag- en aanbod zowel in kwalitatieve als kwantitatieve zin op de woningmarkt.

Wat staat er in de strategische visie

- Toegankelijk Toekomstbestendig Onderwijs
- Bereikbare en betaalbare eerste en tweede lijnszorg

Waar staan we nu

In 2019 is er door diverse partijen- waaronder de P10, gelobbyd om aandacht te vragen voor de positie van de 'laatste' school in een regio. Daarnaast is aandacht gevraagd voor de herverdeeleffecten van de nieuwe bekostigingssystematiek.

Naar aanleiding van nieuwe voorstellen en rekentools is binnen de P10 is een analyse gemaakt van de gevolgen van deze voorstellen en aan de P10 gemeenten gevraagd of een vervolg lobby wenselijk/nodig is. Dit leverde geen eenduidig geluid op.

Daarop is besloten om als P10 geen zelfstandige lobbyactiviteiten meer uit te voeren, maar alleen met andere lobbypartners zoals de K6, VO-instellingen en provincies gezamenlijke lobbyactiviteiten uit te voeren. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een nieuwe verdeelsystematiek waarin de positie van de laatste school verankerd is.

Onder 'sociaal' verstaan we ook een leuk en betaalbaar huis kunnen vinden en voldoende voorzieningen. In de Agenda Platteland is daarom een Volkshuisvestingsfonds opgenomen om samen te investeren in nieuwbouw, sloop, verduurzaming, herstructurering bestaande woningvoorraad en alternatieve innovatieve woonvormen op het platteland. Het kabinet heeft kort daarna een volkshuisvestingsfonds met 450 miljoen euro beschikbaar gesteld om te investeren in leefbaarheid en verduurzaming van de woningvoorraad in de meest kwetsbare gebieden. Alle gemeenten konden hierop inschrijven, waarbij in het bijzonder wordt gekeken naar de zestien stedelijke vernieuwingsgebieden en de dertien grens- en krimpregio's waar leefbaarheid onder druk komt te staan.

Er zijn 48 aanvragen ingediend voor in totaal 90 deelplannen. Het beschikbare budget van € 450 miljoen is ruim 2 keer overtekend. Enkele P10 gemeenten hebben een bijdrage gekregen. De inzet is nu gericht op het structureel maken van het fonds waarbij aandacht wordt gevraagd voor de specifieke aandachtspunten van het platteland:

- Veel particulier bezit: in landelijk gebied meer particulier bezit dan in stedelijke gebieden, soms wel oplopend tot meer dan 75 procent.
- Grote afstanden: Lage woningdichtheid maakt het collectief aanpakken van woningen ingewikkeld: dit geldt zeker voor de duurzaamheidsaanpak.

- Beperkte capaciteit: vaak maar één deskundige op dit terrein aanwezig binnen een gemeente.
- Beperkte verdien capaciteit: de totale omvang van projecten is in financieel opzicht omvangrijk, de cofinancieringsvereiste is beperkend zeker voor kleinere plattelandsgemeenten om binnen de eigen begroting op te vangen.
- Maatwerk corporaties: rekening houden met financiële situatie en beperkte omvang van het bezit van de corporaties.
- Leefbaarheidsmonitor op platteland anders toepassen: de problemen op het gebied van Veiligheid, Werk en inkomen en jeugd is verspreid over de dorpen en concentreren zich niet in één gebied (zoals in stadswijken), daarom van belang om maatwerk te kunnen toepassen, door projecten verdeeld over dorpen en wijken.

Bereikbare en betaalbare eerste én tweedelijnszorg is aangevlogen vanuit twee invalshoeken. Enerzijds de medische voorzieningen in samenspraak met de lijn leefbaar platteland, waarbij een medibus in Duitsland bezocht is. Anderzijds wordt via de lijn van wonen en zorg binnen de P10 kennis uitgewisseld. Het onderwerp is eveneens opgenomen in de Agenda Platteland.

Voor de creativiteit en het organisatievermogen van de inwoners in onze dorpen is elkaar ontmoeten cruciaal. Als plattelanders elkaar niet kunnen ontmoeten, verliest de gemeenschap zijn kracht. Ontmoetingsruimten op het platteland zijn en blijven daarom essentieel. Hiervoor is het noodzakelijk dat de omvang van het gemeentefonds toereikend is.

Blik op de toekomst

De programmalijn vraagt om actualisatie en focus.

(In ieder geval) inzet op:

- Volkshuisvestingsfonds: lobby voor structureel geld en passende voorwaarden¹
- Toegang tot zorg: verbinding met lobbyisten op dit onderwerp (zorgverzekeraars, brancheorganisatie. Onderzoek alternatieve zorgaanbod (medibus).
- Zorg en wonen: kennisdeling binnen P10 met ondersteuning van taskforce wonen en zorg dat mogelijk nog uitmond in lobbyonderwerpen.

Maatwerk platteland

Voor de P10 is het cruciaal dat in financiële en wettelijke regelingen ruimte is voor maatwerk voor gemeenten met relatief weinig inwoners en een groot oppervlak. De uitgestrektheid en het ontbreken van een stedelijke kern zorgen ervoor dat maatschappelijke vraagstukken een grotere impact hebben dan in een gemiddelde plattelandsgemeente.

Wat staat er in de strategische visie

- Financieel maatwerk binnen het gemeentefonds om ruimte te bieden aan oplossingen voor P10- vraagstukken;
- Maatwerk in de Omgevingswet om ruimte te scheppen voor P10-ontwikkelingen, onder andere door een substantiële bijdrage te leveren aan de Nationale Omgevingsvisie. Laat het platteland de kraamkamer zijn voor de omgevingswet;
- Maatwerk in de saneringsopgave van asbest.

Waar staan we nu

De P10 is actief op het terrein van het gemeentefonds: zowel waar het gaat om de omvang als de verdeling. Specifiek voor de P10 gemeenten is er een nadere financiële analyse uitgewerkt.

---

¹ Lobby is op moment van schrijven in volle gang. Het mooiste zou zijn, als dit in de volgende periode niet meer nodig is.

Hiermee kunnen we voor de korte termijn de herverdelingseffecten zichtbaar maken en voor de langere termijn kunnen we jaarlijks de vinger aan de pols houden.

Naar aanleiding van het advies van de ROB van oktober 2021 heeft de VNG (mede op advies van de P10) besloten de consultatie over de herverdeling op te schorten en eerst te wachten op een reactie van de minister. De P10 vindt de voorgestelde verdeling niet uitlegbaar.

Ook is er een P10 werkgroep actief rond de invoering van de omgevingswet. De P10-werkgroep richt zich op het delen van kennis en goede voorbeelden en levert input aan de VNG voor de ontwikkeling van de Staalkaart Buitengebied en specifieke aandachtspunten voor plattelandsgemeenten.

De sanering van asbest stagneert vanwege het ontbreken van urgentie van rijkswege. Vanuit de P10 blijven we het belang van dit thema en met name de mogelijkheden van een integrale aanpak agenderen.

Blik op de toekomst

Feitelijk gaat het in dit programma om rand voorwaardelijke zaken waar blijvende inzet op nodig zal zijn. Dit betreft:

- Gemeentefinanciën: met name lobby op zowel de verdeling als de omvang
- Omgevingswet in combinatie met de strijd om de ruimte: vooral kennisdeling, leren van elkaar

DB projecten

De werkgroep Europa en het Vijfpuntenplan naar aanleiding van het onderzoek naar leefbaarheidsinitiatieven hebben impact op alle programmaliijnen.

Europa

Europa is belangrijk voor de P10. Over veel plattelandsproblematiek wordt in Brussel beslist. In de werkgroep Europa wordt de lobby voorbereid voor Europese thema's en wordt de zichtbaarheid van de P10 vergroot, onder andere door deelname aan de European Week of Regions and Cities. In deze week worden workshops georganiseerd over actuele Europese thema's met sprekers die er toe doen op Europees niveau.

In de nieuwe strategische visie Europa van de VNG heeft de P10 een duidelijke plek gekregen.

Blik op de toekomst

De komende tijd zal de werkgroep Europa samen met de VNG een positionpaper opstellen voor een langetermijnvisie voor de plattelandsgebieden van de EU: Naar sterkere, verbonden, veerkrachtige en welvarende plattelandsgebieden in 2040. Daarnaast zal Europa meer onder de aandacht wordt gebracht bij alle P10 gemeenten. Hiervoor het onderwerp als vast agendapunt op elke AB vergadering laten terugkomen.

Leefbaarheidsinitiatieven/vijfpuntenplan

Door de sociale verbinding en zelfredzaamheid die we op het platteland kennen, zijn ondernemers en inwoners in staat om lokale initiatieven van onschatbare waarde te ontplooiën en ontwikkelen. Er wordt verantwoordelijkheid genomen om problemen zélf op te lossen. De initiatieven lopen nu tegen diverse obstakels en belemmeringen aan. Er is te veel oog voor het naleven van wetten en regels en te weinig voor het resultaat van deze initiatieven, bijvoorbeeld op het gebied van sociaal kapitaal. Het is belangrijk om vanuit de samenleving te gaan denken en dergelijke initiatieven te ondersteunen met flexibelere kaders.

Blik op de toekomst

Het faciliteren van lokale initiatieven is een continue bron van aandacht waarbij we al lerende doorontwikkelen. Ook de rijksoverheid is op zoek naar de meest geschikte instrumenten voor de opgave die spelen (Regio Deal, IBP en Novi). Vanuit de P10 vragen we aandacht voor de kracht van lokale initiatieven. Het vijfpuntenplan blijft onverkort van kracht.

Overwegen om dit onderwerp gekoppeld te laten blijven aan de voorzitter en de uitvoering bij de kernorganisatie van de P10.

3. Advies

Het nieuwe bestuur van de P10 zal haar koers bepalen voor de komende bestuursperiode. Op basis van deze evaluatie geven wij het nieuwe bestuur een aantal adviezen.

In de te actualiseren strategische visie benadrukken dat:

- Het platteland ruimte biedt maar dat de verschillende opgaven in onderlinge samenhang beschouwd moeten worden. Kiezen voor een integrale benadering, waarin we gaan voor kwaliteit, lange termijn en circulaire economie, op basis van gelijkheid met onze partners en met ruimte voor de kracht van de plattelandsgemeenschappen. Én in balans met de kwaliteiten van het landschap.
- Een effectieve aanpak alleen gerealiseerd kan worden als één overheid met maatschappelijke organisaties en bedrijven
- Vaak een regionale aanpak nodig is met goed samenspel tussen platteland en stad.

Programma Leefbaar Platteland

- Inzet op economie, mobiliteit, digitalisering, toerisme en agrarische sector

Programma Duurzaam platteland

- Inzet op Warmtetransitie, Klimaatadaptatie en water, asbest

Programma Sociaal platteland

- Actualiseren en focus aanbrengen.
- (In ieder geval) inzet op Volkshuisvesting, Toegang tot zorg en Zorg en wonen

Programma Maatwerk platteland

- Inzet op goede randvoorwaarden als voldoende geld uit gemeentefonds, goede invoering van wetten en een goede balans bij de verdeling van de ruimte

Portefeuille voorzitter

- Europa en uitvoeren van vijfpuntenplan waarmee lokale initiatieven beter gefaciliteerd worden

Geadviseerd wordt de strategische visie zo spoedig mogelijk te actualiseren en deze voor te leggen aan het nieuwe AB. Op basis van de geactualiseerde visie het uitvoeringsprogramma 2022-2023 op te stellen.

Bijlage 1: Het netwerk P10

Kenmerken

De P10 kenmerkt zich door grote, uitgestrekte gemeenten zonder stedelijke kern, veel kleine kernen en een lage bevolkingsdichtheid. Door het uitgestrekte gebied en de daarmee samenhangende grote oppervlakte zijn de kosten voor infrastructuur, riolering en landschapsonderhoud hoog. Binnen veel P10 gemeenten is sprake van vergrijzing en ontgroening. Het aantal voorzieningen neemt af, onder andere door opschaling van zorg-, welzijns- en onderwijsvoorzieningen. Bovendien zijn niet alle voorzieningen in de eigen gemeenten aanwezig. De afstand tot de huisarts of het ziekenhuis, scholen en de supermarkt is groter dan gemiddeld in Nederland. De afstand die zorgpersoneel moet afleggen is groot zoals bijvoorbeeld de afstanden voor leerlingenvervoer.

De kracht van onze lokale gemeenschappen zit in de zelfredzaamheid en zelforganisatie en toont zich in de vele kleinschalige initiatieven die het platteland rijk is. P10 gemeenten staan dicht bij inwoners en bedrijven. Zij weten wat er speelt, realiseren zich dat veel zaken in goede handen zijn bij de gemeenschappen en willen dat zo goed mogelijk faciliteren. Door Covid-19 lijkt de belangstelling voor wonen op het platteland toe te nemen.

Omvang

Het samenwerkingsverband is in 2008 gestart met 10 leden. In 2019 telde het netwerk 17 leden en inmiddels staat de teller op 29 leden en per 1 januari 2022 waarschijnlijk op 31 leden. Het aantal inwoners bedraagt meer dan meer dan 1 miljoen (1.070.000) en het totale grondoppervlak is 7200 km². In alle provincies bevinden zich P10 gemeenten met uitzondering van Flevoland.

Om de vergelijkbaarheid te handhaven is in 2019 besloten criteria te formuleren voor nieuw toe te treden gemeenten:

- Oppervlakte > 20.000 ha
- Grootste kern in gemeente telt < 15.000 inwoners
- Gemeente heeft veel kernen > 10

Dit zijn nadrukkelijk richtgetallen. Zaken als inhoudelijke bijdrage van de aanmeldende gemeente, geografische spreiding, specifieke kennis en/of ervaring op een belangrijk thema dat speelt in de P10 etc. kunnen ook worden meegewogen.

Duidelijk moet zijn dat lidmaatschap van de P10 niet vrijblijvend is en zowel ambtelijke als bestuurlijke inzet vraagt.

Voor, door en met leden

Naast de kwantitatieve groei is het netwerk ook kwalitatief gegroeid. Kenmerkend voor het netwerk is dat voor, door en met de leden meerwaarde wordt gecreëerd in het belang van de inwoners van de deelnemende gemeenten.

In de notitie “Verder bouwen aan een sterk netwerk” gingen we in op onze visie op de toekomst en de benodigde inzet vanuit de deelnemende gemeenten. Vanuit de verschillende deelnemende gemeenten wordt steeds meer inzet gepleegd in het belang van het hele netwerk. Daarnaast is er een kleine kernorganisatie opgebouwd die bestaat uit een P10 coördinator (0,6fte), een communicatieadviseur (0,4 fte) en een strategisch adviseur (0,6 fte).

Samen met de programmacoördinatoren worden de overkoepelende visies en andere relevante stukken opgemaakt.

Samenwerking

Relevante organisaties weten ons te vinden. Als P10 zijn we verbonden met veel andere netwerken. Steeds wordt gekeken waar samenwerking loont en leidt tot versterking van het platteland. We werken samen met onder andere:

-VNG	De P10 is vertegenwoordigd in het bestuur en alle relevante commissies, ambtelijk wordt samengewerkt
-G40	Stedennetwerk.
-K6	Netwerk van de provincies met een of meer krimpregio's
-M50	Netwerk van middelgrote gemeenten
-LTO	Land en tuinbouworganisatie
-DuurzaamDoor	Kennisprogramma van overheden en maatschappelijke organisaties
-Renaissance vh platteland	Platform voor nieuwe verbinding tussen stad en platteland
-NBTC	Holland Marketing
-Platform31	Kennis- en netwerkorganisatie voor stad en regio
-Lokale en regionale instanties	

Er worden zowel bestuurlijke als ambtelijke contacten onderhouden met de relevante ministeries. De ministeries (BZK, LNV, EZK, J&V, OCW, SZW en VWS) vragen de P10 geregeld mee te denken over verschillende vraagstukken gerelateerd aan het platteland. Het platteland, en daarmee de P10, staat in de schijnwerpers.

Werkwijze en documenten

Er wordt gewerkt met een strategische visie. In de strategische visie 2019-2022 is als visie geformuleerd:

Een leefbaar en aantrekkelijk platteland, dat in samenspel met de stad ruimte biedt voor oplossingen.

In vier programmalijnen is uitgewerkt welke activiteiten uitgevoerd worden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen kennisdeling en lobby. Kennis wordt gedeeld in werkgroepen en tijdens de zomer- en wintersessies. Daarnaast worden rondom relevante onderwerpen kennistafels georganiseerd. Jaarlijks wordt een uitvoeringsprogramma gemaakt.

Naar aanleiding van het onderzoek naar leefbaarheidsinitiatieven is een kompas ontwikkeld die focust op vijf punten:

1. Hoe kunnen we onze rol als eerste overheid voor de burger het beste vormgeven en hoe kunnen overheden gezamenlijk het beste bij lokale initiatieven aansluiten vanuit de vragen van het initiatief?
2. Een toegankelijke en integrale kennisinfrastructuur, die lokale initiatieven faciliteert, motiveert en stimuleert.
3. Zijn, in de ruimte die de Omgevingswet al biedt, processen en instrumenten te ontwikkelen om aan deze verbrede benadering van maatschappelijke vraagstukken tegemoet te komen?

4. Hoe kunnen we belemmeringen in wet- en regelgeving en beperkingen in infrastructuur wegnemen en economische en sociale verdienmodellen ontwikkelen?
5. Het organiseren van het gesprek met andere instituties om nieuwe verdien waarderingsmodellen te vinden voor lokale initiatieven.

Het onderzoek en het vijfpuntenplan is gebruikt als onderlegger voor de Agenda Platteland. Tevens zijn en worden workshops rondom de verschillende punten georganiseerd.

We werken samen met netwerken zoals de G4, de G40 en de M50 en met Renaissance van het platteland, LTO, LVKK (Landelijke Vereniging van Kleine Kernen), Duurzaam Door, het netwerk duurzame dorpen, K6 en andere relevante kennisorganisaties. Steeds vaker komen er aanvragen voor samenwerking binnen. De strategische agenda dient als toetsingskader om focus te houden. Onderwerpen die niet binnen de strategische agenda vallen worden alleen opgepakt als het Dagelijks Bestuur daartoe besluit en als gemeenten die deze onderwerpen aandragen en op willen pakken hiervoor capaciteit leveren. Een voorbeeld hiervan is de klankbordgroep arbeidsmigranten. Het is noodzakelijk dat de deelnemende gemeenten hier een bijdrage aan leveren.

In de werkgroep Europa wordt de lobby voorbereid voor Europese thema's en wordt de kansen en uitdagingen van de P10 voor het voetlicht gebracht in Brussel. Elk jaar wordt deelgenomen aan de European Week of Regions and Cities waarin ook workshops worden georganiseerd vanuit de P10.

In 2021 is -voorafgaand aan de tweede kamer verkiezingen- de Agenda Platteland vastgesteld. In de Agenda geven we aan dat oplossingen voor de grote vraagstukken- waar Nederland voor staat- op en met het platteland te vinden zijn. Ze zitten in onze ruimte, in onze organisatiekracht én in de kracht van onze gemeenschappen. Deze Agenda vindt zijn oorsprong in de strategische agenda en is uitgewerkt in tien concrete punten die we samen met het rijk en andere relevante partners willen oppakken.

Platform P10

De P10 heeft een gemeenschappelijk intranet waaraan alle gemeenten deelnemen. Hier wordt algemene informatie gedeeld maar wordt ook informatie gedeeld binnen werkgroepen.

Bijlage 2: Kaartje met P10 gemeenten

